

5. Малюк В.В. Основні доктринальні підходи до визначення дефініції «злочинні спільноти». *Актуальні проблеми кримінального права* : тези доп. XI Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка (Київ, 20 листоп. 2020 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 306–308.

6. Бахуринська О. Поняття «злочинна спільнота»: проблеми правового та кримінологічного визначення. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 1. С. 190–195.

7. Вознюк А. А. Протидія організованій злочинності в Україні: перспективи удосконалення кримінального законодавства. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 1. С. 176–194.

8. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені злочинною спільнотою (статті 255, 255¹, 255², 255³, 256 Кримінального кодексу України): науково-практичний коментар / А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, С. С. Чернявський. Київ: Норма права, 2021. 130 с.

9. Нікітін А. О. Щодо визначення поняття «злочинний вплив» у Кримінальному кодексі України. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2021. Том 7. С. 44–51.

Осадча Карина Олександрівна,
курсант ННІ № 2 Національної академії
внутрішніх справ
*Науковий керівник: Павлишин Олег
Володимирович*, професор кафедри
філософії права та юридичної логіки
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

КОРУПЦІЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ Й СИСТЕМИ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНИ

Правова система будь-якої держави – це гнучка та динамічна система, яка знаходиться у процесі постійної трансформації, що неодмінно спричиняє зміни в системі правових цінностей та в правовій культурі загалом. Ці зміни обумовлюються об'єктивними закономірностями трансформації суспільства, в межах якого формуються ціннісні уявлення щодо права та його призначення. Тому аналіз теоретичних аспектів суспільних явищ є особливо важливим саме з аксіологічної точки зору [1].

Правову культуру в контексті сучасності варто розглядати як певну сукупність досягнень суспільства у сфері врегулювання суспільних відносин, що базується на принципах верховенства права, гуманізму, рівності та справедливості, недоторканності та невідчужуваності людських прав та свобод. Правова культура включає в себе низку цінностей, найвищою серед яких є людина, її життя, здоров'я, гідність, честь, свобода.

Однією із найгрунтовніших характеристик поняття правової культури є визначення, запропоноване М. В. Костицьким та Б. Ф. Чмілем, а також розвинуте Р. А. Сербиним, які розглядають її як певний феномен загальної культури, що поєднує у собі соціальні ідеали, моральні і правові цінності, практична користь яких виливається у втілення в життя вимог законності [2; 3; 4]. Тобто правова культура має здатність втілювати у собі не лише цінності як об'єкт права, але цінності як складову людської моралі.

Правова культура нерозривно пов'язана із загальнолюдською культурою і здатна безпосередньо відображати рівень цивілізаційного розвитку суспільства, адже розгалужена та багатоаспектна система цінностей свідчить про високий рівень прогресу соціуму. Отже, правова культура ставить за мету втілення на засадах законності усього, що визначає право як загальнолюдське ціннісне надбання [5].

Оскільки правова культура практично нерозривно пов'язана із загальною культурою народу, так само і певні прогалини в його суспільно-політичному та економічному житті впливають на зміни в системі правових цінностей соціуму, а також є індикатором соціально-політичної відповідальності влади [6, с. 111–122; 7, с. 80–84].

Корупцію в контексті правової культури варто розглядати як явище надзвичайно багатоаспектне, його можна досліджувати з точки зору різних галузей науки, які орієнтовані на вивчення різних аспектів соціального життя: філософії, соціології, юриспруденції, та філософії права, зокрема, правової аксіології [1]. Це зумовлено тим, що зміст поняття корупції є надзвичайно широким, і тому тлумачити його в межах лише одного з проявів цього соціокультурного явища не досить коректно, оскільки призводить до звуження інтерпретації відповідної категорії [8–11].

Як відомо, у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. корупція визначається як використання особою, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди. Однак корупція як явище суспільного і політичного життя України здатне включати в себе також наступні елементи: підкуп і продажність службовців, хабарництво, зловживання владою та службовим становищем з корисливих мотивів або з особистою зацікавленістю, а масштаби та механізми вчинення деяких корупційних правопорушень можуть навіть ототожнювати їх із організованою злочинністю.

Специфіка та масштаби прояву корупції в Україні зумовлені низкою соціальних, економічних та політичних проблем українського суспільства. Корупція є явищем соціально зумовленим, яке характеризується своєю сталістю та систематичністю. Це дає підстави вважати, що культивування толерантності до корупції відбувається в свідомості людей ще з ранніх етапів їх адаптації та соціалізації. Суспільство, представники якого зрощені в антипатії до недоброчесного збагачення та порушення принципів справедливості й

законності [7; 14], в цілому не стане надійним фундаментом для розбудови корупційної злочинності, відтак і навпаки.

Суспільна свідомість із деформованою правовою культурою здатна надійно фіксувати позитивні реакції суспільства на вчинення того чи іншого виду правопорушення [11–17]. Тому можна стверджувати, що виродження правової культури соціуму є одночасно і наслідком, і джерелом виникнення корупції. У першому випадку оперуємо тим, що активне нарощення злочинності у сфері корупційних правопорушень неодмінно посилює ризик зміщення фокусу суспільної уваги з одних соціально-правових цінностей на інші. Однак у той же час існують підстави стверджувати, що саме зміщення цього фокусу здатне ще більше стимулювати розвиток корупції, тому це потрібно брати до уваги в подальших аксіологічно-правових дослідженнях даної проблематики.

Список використаних джерел

1. Бандура О.О. Правознавство в системі наукового знання: Аксіологічно-гносеологічний підхід. Монографія. К.: Київ. нац. ун-тет внутр. справ, 2010. 272 с.

2. Сербин Р. А. Правова культура – важливий фактор розбудови державності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. К., 2003. 15 с.

3. Філософія права: Навч. посіб. / за заг. ред. М.В. Костицького та Б.Ф.Чміля. К.: Юрінком Інтер, 2000. 336 с.

4. Філософія права: Навч.-метод. посіб. / О.О.Бандура, В.М.Вовк, М.В.Костицький, Ю.С.Симон та ін.; За ред. акад. М.В. Костицького. – К.: КНУВС, 2007. – 160 с.

5. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні : монографія / Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. Харків: Право, 2009. 352 с.

6. Pavlyshyn, O. V. ., Ustymenko, T. P. ., Babiuk, M. P. ., Kaida, N. Y. ., & Shkrebet, D.V. Social Responsibility as a Performance Indicator of Public Authorities. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 10(3), 111–122. <https://doi.org/10.36941/ajis-2021-0068>. Scopus Journal

7. Павлишин О. В., Дурдинець М.Ю. Світоглядні та політико-правові передумови протидії корупції в сучасних умовах розвитку українського суспільства. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* / [ред. кол. В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, М. В. Костицький та ін.]. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2019. – С. 80-84.

8. Павлишин О.В. Правова культура як показник рівня розвитку системи юридичної освіти (семіотико-правовий аспект). *Юридична психологія і педагогіка*. 2013. № 2 (13). С. 82-93.

9. Павлишин О. В. Правова культура та юридична освіта в контексті семіотичних досліджень права. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2012. №1. С.102-110.

10. Павлишин О.В. Правова культура як семіотико-правова категорія // Теорія та практика юридичної освіти: Перша Всеукраїнська науково-практична конференція (20 квітня 2012 р.). К.: Європейський університет, 2012. С. 155–158.

11. Павлишин О. В. Правова реальність як знакова система : монографія. Харків : Право, 2017. 336 с.

12. Павлишин О.В. Актуальні проблеми реформування правової системи України: семіотико-правовий аспект / О.В. Павлишин. *Іменем Закону*. Науковий вісник. 2011. № 1(9). С. 8-12.

13. Павлишин О.В. Реформування правової системи України як філософсько-правова проблема (семіотичний підхід). *Юридична наука*. 2011. № 2. С. 19-24.

14. Павлишин О.В. Теоретико-методологічні проблеми реформування правової системи України: семіотичний аспект. *Українознавчий альманах*. 2011. Випуск 5. С. 84-87.

15. Павлишин О. В. Ціннісно-принципові основи правової реформи в Україні (семіотико-правовий аналіз). *Проблеми реалізації та забезпечення ефективності правових реформ*. К. : Видавничий дім «АртЕк», 2016. С. 20-23.

16. Павлишин О. В. Правові реформи в Україні та їх теоретичне осмислення з позицій семіотики права. *Правові реформи в Україні: реалії сьогодення* [Текст] / [В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 255-260.

17. Павлишин О. Справедливість як правова цінність. *Science, theory and practice*. Abstracts of XXIX International Scientific and Practical Conference. Tokyo, Japan. 2021. Pp. 210-212. DOI: 10.46299/ISG.2021.I.XXIX.

Печора Каріна Володимирівна,

слухач магістратури ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Андрущенко Ігор

Григорович, професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВ МАЛОЛІТНІХ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Прояв турботи про підростаюче покоління – фундамент успішного розвитку в соціумі. Левова частка обов’язків, відповідальність за розвиток, виховання, навчання покладена не тільки на мам і тат. Держава зобов’язується захищати батьківські права і права дітей. З самого народження малюк вже громадянин України. Підростаючи, він з молодих років повинен знати свої права і обов’язки. Їх реалізація цілком залежить від факту фізичної і розумової незрілості, тому потрібна специфічна правова охорона і захист прав дітей, їх інтересів з боку держави. Це